

Veelgestelde vragen chroom-6

Defensie heeft veelgestelde vragen rondom het RIVM-onderzoek naar chroom-6 verzameld en voorzien van een antwoord. Heeft u na het lezen ervan nog vragen? Dan kunt u altijd contact opnemen met het Informatiepunt Chroom-6:

www.informatiepuntchroom6.nl

infoc6&carc@caop.nl

(070) 376 5476 (bereikbaar ma t/m vrij tussen 09.00 en 17.00 uur)

Regelingen en voorzieningen

Welke regelingen zijn er en wanneer kom ik in aanmerking?

Er zijn twee regelingen:

- De Uitkeringsregeling geldt voor oud-medewerkers van de POMS-locaties.
- De Coulanceregeling geldt voor (oud-)medewerkers van de andere locaties bij Defensie (niet-POMS).

Om aanspraak te kunnen maken op één van de regelingen, gelden bepaalde voorwaarden. Zo moet er een aanwijzing zijn dat de ziekte kan zijn veroorzaakt door werken met chroom-6.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Informatiepunt Chroom-6. Het Informatiepunt Chroom-6 heeft een website, e-mailadres en telefonisch loket:

- www.informatiepuntchroom6.nl
- infoc6&carc@caop.nl
- (070) 376 5476
(bereikbaar ma t/m vrij tussen 09.00 en 17.00 uur)

Wat als mijn aanvraag wordt afgewezen?

Als uw aanvraag wordt afgewezen, dan kunt u bezwaar maken. Dit doet u bij het ABP (uitvoerder van de regelingen namens Defensie). In de beslissing van het ABP staat aangegeven wat u daarvoor op moet sturen naar het ABP en hoe lang u daarvoor de tijd heeft.

Als uw aanvraag ook na dit bezwaar wordt afgewezen, kunt u in beroep gaan bij de rechter. In de beslissing op bezwaar van het ABP staat aangegeven wat u daarvoor op moet sturen naar de rechtbank en hoe lang u daarvoor de tijd heeft.

Voor de Uitkeringsregeling wordt een onafhankelijke commissie ingesteld. Deze commissie kunt u in de bezwaarfase inschakelen, om een advies te geven aan het ABP/Defensie over uw aanvraag. Zodra deze commissie is ingesteld, ontvangt u hier meer informatie over.

Waar zijn bedragen in de regeling(en) op gebaseerd?

Bij het bepalen van de bedragen was het voor Defensie en de vakbonden van belang dat het hoogste bedrag in de regeling uitstraalt dat het leed van (oud-) medewerkers wordt erkend en dat Defensie serieus haar werkgeversverantwoordelijkheid invult. Daarnaast houdt de regeling rekening met de aard van de werkzaamheden, de aandoening en de duur van de blootstelling. Hierbij vormde het wetenschappelijke onderzoek van het RIVM de basis. Ook is rekening gehouden met het feit dat veel aandoeningen meerdere oorzaken kunnen hebben.

Bij het opstellen van de regeling hebben de vakbonden en Defensie zich onder meer laten adviseren door externe experts.

Wat als de vergoeding vanuit de regelingen niet genoeg is om mijn schade te dekken?

Als er meer materiële of immateriële schade (smartengeld) is, dan kunt u naast de Uitkerings- of Coulanceregeling een letselschadeclaim indienen. Dit kan bij het Dienstencentrum Juridische Dienstverlening van het ministerie van Defensie: *Ministerie van Defensie, DOSCO/DPOD/Juridische Dienstverlening t.a.v. Afdeling claims, Postbus 90004, 3509 AA Utrecht.*

Een claim wordt op individuele basis beoordeeld. Zo'n beoordeling vereist zorgvuldigheid en specifieke deskundigheid en kan pas worden afgerond nadat er volledige duidelijkheid is over de medische situatie en de schadeposten. Er is veel informatie nodig om de schade te beoordelen. U kunt helpen door de relevante stukken vlot op te sturen, via uw belangenbehartiger.

Overigens betekent het indienen van een claim niet direct dat er een rechter bij betrokken wordt. De meeste zaken worden in goed onderling overleg overeengekomen. U wordt bij het indienen van een claim wel altijd geadviseerd u bij te laten staan door uw vakbond, rechtsbijstandsverzekeraar of door een belangenbehartiger. Ook kunt u contact opnemen met het Informatiepuntchroom-6.

Kan ik te laat zijn met mijn verzoek om een uitkering of letselschadevergoeding? Verjaart dit?

Heeft u een chroom-6-gerelateerde ziekte en wilt u een aanvraag doen voor een uitkering vanuit een regeling of een claim indienen? Dan is het goed om te weten dat er een limiet zit aan de tijd waarbinnen u een uitkering kunt aanvragen of een individuele letselschadeclaim kunt indienen. Dit is zo geregeld in de Nederlandse wet en heet de verjaringstermijn.

Verjaring is een moeilijk juridisch begrip. Hieronder volgt een korte uitleg, voor zowel de aanvraag van een uitkering als voor het indienen van een letselschadeclaim. Om u verder te

helpen met een uitleg voor uw situatie, wordt u aangeraden uw vakbond, rechtsbijstandsverzekeraar of belangenbehartiger te benaderen. U kunt ook contact opnemen met het Informatiepunt Chroom-6.

Uitkering vanuit een regeling

Op het moment dat u een diagnose van een chroom-6-gerelateerde ziekte heeft gekregen, heeft u 5 jaar de tijd om een uitkering aan te vragen. Dit heet de relatieve verjaringstermijn. Deze termijn gaat in op het moment dat de diagnose van de ziekte bij u bekend is én het voor uw situatie geldende RIVM-onderzoek bekend is geworden en een regeling is vastgesteld. Eerder gaat deze termijn niet lopen. Dit betekent het volgende:

- Stel u heeft al een diagnose van uw ziekte, vóórdat er een regeling is vastgesteld die voor uw situatie geldt. Als laatste datum waarop u een aanvraag kunt indienen geldt dan: de datum van het van kracht worden van een regeling, plus 5 jaar.
- Stel u wordt later ziek, en krijgt een diagnose van uw ziekte nádat er een regeling is vastgesteld die voor uw situatie geldt. Als laatste datum waarop u een aanvraag kunt indienen geldt dan: de datum van de diagnose van uw ziekte, plus 5 jaar.

Claim

Voor de start van de relatieve verjaringstermijn van 5 jaar voor het indienen van een letselschadeclaim moet aan twee voorwaarden zijn voldaan:

- De diagnose van de ziekte moet gesteld zijn.
- Duidelijk moet zijn wie de mogelijk aansprakelijke partij is.

Dus vanaf het moment dat u weet dat u ziek bent én u weet dat Defensie mogelijk aansprakelijk is, heeft u 5 jaar de tijd om Defensie een brief te sturen om Defensie aansprakelijk te stellen. U moet dus bekend zijn met zowel de diagnose, als het feit dat dit door het werk bij Defensie kan zijn ontstaan.

Defensie komt u hierin tegemoet door ervan uit te gaan dat u hiervan pas op de hoogte kunt zijn (geweest) vanaf het moment waarop het RIVM-rapport bekend is geworden, dat voor uw functie(s) geldt. Zo wordt u niet benadeeld door de lange duur van het onderzoek van het RIVM en de lange periode van onzekerheid.

Verjaring stuiten

Het is goed om te weten dat de verjaringstermijn kan worden onderbroken – juridisch heet dit stuiten. Dit kan door een brief te sturen waarin duidelijk staat dat u op een later moment op de claim terug wilt komen. Als u dit binnen de termijn van 5 jaar doet, gaat er vanaf dat moment weer een nieuwe termijn van 5 jaar lopen.

Absolute verjaringstermijn

Naast de relatieve verjaringstermijn van 5 jaar bestaat ook de absolute verjaringstermijn. Dit is een periode van 30 jaar waarbinnen u een letselschadeclaim kunt indienen, gemeten vanaf de laatste blootstelling. Defensie doet bij chroom-6 echter geen beroep op de absolute verjaringstermijn, omdat u ook na meer dan 30 jaar na de laatste blootstelling nog ziek kunt worden door blootstelling aan chroom-6.

Ik heb een uitkering gekregen vanuit de Uitkeringsregeling. Hoe zit het met vergoedingen in de toekomst, bijvoorbeeld wanneer ik kosten maak omdat ik mijn huis niet meer zelf kan schilderen?

Als u denkt dat u meer kosten zult maken dan het standaardbedrag van €3.850,- (de materiële uitkering van de Uitkeringsregeling waarvoor u geen bewijs hoeft aan te leveren dat u kosten heeft) kunt u een letselschadeclaim indienen bij Dienstencentrum Juridische Dienstverlening van Defensie (Ministerie van Defensie, DOSCO/DPOD/Juridische Dienstverlening t.a.v. Afdeling claims, Postbus 90004, 3509 AA Utrecht). Als de aansprakelijkheid wordt erkend in die letselschadeclaim, zal bij de beoordeling van de hoogte van de schade ook rekening worden gehouden met schade in de toekomst.

Het is altijd verstandig u bij te laten staan door uw vakbond, rechtsbijstandsverzekeraar of door een belangenbehartiger.

Ik heb op een POMS-locatie gewerkt in een omgeving met een verhoogd risico, maar ik heb nog geen of vage/matige gezondheidsklachten. Wat is er voor mij geregeld?

Bent u (nog) niet ziek, maar bent u wel blootgesteld aan chroom-6 op een POMS-locatie en maakt u zich daarom zorgen over uw gezondheid? Neem dan contact op met uw huisarts of – als u militair bent – militair huisarts. Uw (militair) huisarts bepaalt of er vervolgonderzoek nodig is naar een ziekte, die gerelateerd kan zijn aan het werken met chroom-6 op de POMS-locaties.

Als u door een (huis)arts wordt doorverwezen naar een specialist voor onderzoek naar chroom-6 gerelateerde aandoeningen, dan kunt u het verplicht eigen risico terugvragen dat met deze onderzoeken samenhangt. Er gelden wel een aantal voorwaarden. Bekijk het [informatieblad 'Vergoeding van het eigen risico voor oud POMS-medewerkers bij zorgen over de gezondheid'](#) voor meer informatie.

Ik heb niet direct gewerkt met chroom-6, maar ben er wel aan blootgesteld. Kan ik aanspraak maken op een regeling?

Ja, onder voorwaarden kunt u aanspraak maken op de Coulanceregeling of de Uitkeringsregeling. In de Uitkeringsregeling wordt op basis van het onderzoek van het RIVM een onderscheid gemaakt tussen verschillende manieren van blootstelling aan chroom-6:

- Mogelijk directe blootstelling
- Aannemelijke achtergrondblootstelling
- Mogelijk incidentele blootstelling

De mate van blootstelling is per functiegroep bepaald. Ook als sprake is van achtergrondblootstelling of incidentele blootstelling kan er aanspraak gemaakt worden op de Uitkeringsregeling.

Ik heb als uitzendkracht gewerkt, wat zijn mijn opties?

Ook als uitzendkracht kunt u een aanvraag indienen voor de Coulanceregeling of de Uitkeringsregeling. De regelingen zijn ook bedoeld voor dienstplichtige of ingehuurde arbeidskrachten, die tijdelijk voor Defensie werkzaamheden verrichtten en voor wie Defensie de werkgeversplicht heeft gehad ten aanzien van de gezondheid, veiligheid en arbeidsomstandigheden. Of u verder aan alle voorwaarden voldoet die gekoppeld zijn aan de regeling, wordt beoordeeld nadat u uw aanvraag heeft ingediend.

Waarom geeft Tilburg wel compensatie aan iedereen die er gewerkt heeft en Defensie niet, ook al ben je niet ziek?

De Uitkeringsregeling van Defensie is gebaseerd op de uitgangspunten van het Nederlands letselschaderecht. Volgens deze uitgangspunten moet er sprake zijn van causaal verband tussen de ziekte en de blootstelling aan chroom-6.

In Tilburg werkten mensen in het kader van een arbeidsre-integratieproject aan oude treinstellen, waarbij ze zijn blootgesteld aan chroom-6. De situatie in Tilburg is uniek en verschilt met die van Defensie. Dat zit hem onder meer in de arbeidsomstandigheden, maar ook in zaken als het ontbreken van medische zorg, toezicht en medezeggenschap. In de tijd dat dit gebeurde, van 2004 tot 2012, had bovendien veel beter bekend moeten zijn dat chroom-6 een risico vormt voor de gezondheid.

Ziekten

Welke ziekten kan ik krijgen van chroom-6?

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) heeft onderzocht welke ziekten verband kunnen houden met blootstelling aan chroom-6, zoals deze plaatsvond op de POMS. De lijst die hieruit is gekomen is de lijst die Defensie gebruikt als uitgangspunt voor de regelingen voor een financiële vergoeding:

Categorie 1	Categorie 2	Categorie 3
Longkanker	Chroom-6 gerelateerd allergisch contacteczeem	Chronische longziekten: COPD, longfibrose, niet-immunologisch (irritatief) beroepsastma
Neuskanker en neusbijholtekanker	Chroom-6 gerelateerd allergisch astma en chroom-6 gerelateerde allergische rhinitis	Maagkanker
	Perforatie van het neustussenschot (neusseptumperforatie) door chroomzweren	

Waarom stonden er eerst meer ziekten op de lijst?

Het onderzoek van het RIVM is uitgebreid en kost daarom helaas veel tijd. Daarom is er sinds maart 2015 de Coulanceregeling chroom-6. Deze regeling loopt vooruit op de onderzoeksresultaten en een definitieve uitkeringsregeling. Hiermee kan toch al een financiële tegemoetkoming geboden worden aan mensen die ziek kunnen zijn geworden door het werken met chroom-6.

De Coulanceregeling is vastgesteld op basis van de informatie die toen bekend was bij het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten (NCvB). In vervolg op het onderzoek van het NCvB heeft het RIVM een diepgaand wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd naar chroom-6 op de POMS-locaties. Dit onderzoek is in juni 2018 afgerond en heeft nadere informatie opgeleverd over welke ziekten veroorzaakt kunnen worden door chroom-6. Op basis van die nieuwe, wetenschappelijke inzichten is de lijst met ziekten uit de Coulanceregeling daarom aangepast:

- (Oud-)defensiemedewerkers met neusbijholtekanker en/of chroom-6 gerelateerde allergische rhinitis hebben nu ook recht op een uitkering op grond van de Coulanceregeling – onder de voorwaarden zoals genoemd in de regeling.
- (Oud-)defensiemedewerkers die lijden aan een van de ziekten die niet meer in de Coulanceregeling is opgenomen, kunnen voor die aandoening vanaf 1 januari 2020 geen aanspraak meer maken op een tegemoetkoming op grond van de regeling.

Als u een tegemoetkoming heeft gehad voor een aandoening die niet meer op de lijst staat, hoeft u dit bedrag niet terug te betalen.

Is de informatie nu volledig, of kunnen er nog meer ziekten bij komen?

De informatie is op dit moment volledig. Als er nieuwe wetenschappelijke inzichten zijn, dan worden de Coulanceregeling en de Uitkeringsregeling bijgewerkt (in overleg met de vakbonden). Het RIVM rapporteert daarom regelmatig of er wereldwijd nieuwe inzichten in de wetenschap zijn ontstaan. Als hierdoor de lijst met ziekten wordt aangepast, dan zal Defensie met de vakbonden in overleg gaan over aanpassing van de Coulanceregeling en de Uitkeringsregeling. Als u bent aangemeld bij het Informatiepuntchroom-6 wordt u hiervan op de hoogte gehouden.

Mijn ziekte staat niet op de lijst, maar kan volgens mijn arts misschien wel door chroom-6 komen. Wat nu?

Op de lijst van het RIVM staan ziekten waarvan aannemelijk is dat deze kunnen zijn ontstaan bij het werken zoals op de POMS gebeurde. Staat een ziekte niet op de lijst? Dan heeft onderzoek door het RIVM laten zien dat het *niet waarschijnlijk* is dat deze ziekte veroorzaakt kan worden door chroom-6-blootstelling, zoals op de POMS. Anders gezegd: er is dan te weinig bewijs gevonden voor een mogelijk verband met blootstelling aan chroom-6 – in zowel onderzoeken bij dieren als in onderzoeken bij mensen.

Voor sommige ziekten zijn er in onderzoeken bij dieren wel aanwijzingen gevonden dat chroom-6 een effect heeft. Maar is er vervolgens in aanvullend onderzoek, naar dezelfde ziekte bij mensen, geen of onvoldoende bewijs voor dit verband gevonden. De resultaten en conclusies van deze wetenschappelijke onderzoeken zijn altijd getoetst door een breed samengestelde groep deskundigen. Deze toets is zowel binnen als buiten het RIVM gedaan, en ook door de groep deskundigen in de Klankbordgroep van het RIVM. In de Klankbordgroep zitten ook deskundigen die door de vakbonden en belangenhartigers zijn voorgesteld.

(Medische) zorg, begeleiding en ondersteuning

Waar kan ik terecht met medische klachten?

Neem bij medische klachten contact op met uw huisarts of – als u militair bent – militair huisarts. Uw (militair) huisarts bepaalt of er vervolgonderzoek nodig is.

Kan ik als oud-POMS-medewerkers een vergoeding krijgen van het eigen risico wanneer ik medische testen onderga?

Ik ben (nog) niet ziek

Stel u bent niet ziek, maar u bent wel blootgesteld aan chroom-6 op een POMS-locatie en maakt zich daarom zorgen over uw gezondheid. Als u door een (huis)arts wordt doorverwezen naar een specialist voor onderzoek naar chroom-6 gerelateerde aandoeningen, dan kunt u het verplicht eigen risico terugvragen dat met deze onderzoeken samenhangt. Er gelden wel een aantal voorwaarden. Bekijk het [informatieblad 'Vergoeding van het eigen risico voor oud POMS-medewerkers bij zorgen over de gezondheid'](#) voor meer informatie.

Ik heb een chroom-6 gerelateerde ziekte

Als u een uitkering heeft ontvangen, dan heeft u daarbij de materiële vergoeding ontvangen van €3850,-. Daarvan kunt u de kosten die voor eigen risico blijven, betalen. De uitkering vanuit de regeling is onder meer bedoeld voor medische kosten. Denkt u dat de schade hoger zal zijn, dan kunt u een letselschadeclaim indienen. Kijk voor meer informatie bij de vraag 'Wat als de vergoeding vanuit de regelingen niet genoeg is om mijn schade te dekken?'. Hou daarbij ook rekening met de verjaringstermijn van 5 jaar.

Waar kan ik terecht als ik last heb van klachten als spanningen en stress?

Het is in de eerste plaats belangrijk hierover contact op te nemen met uw (militair) huisarts. Daarnaast is het Informatiepunt Chroom-6 hét loket voor de nazorg. Of het nou gaat om de beantwoording van vragen, begeleiding of ondersteuning, het Informatiepunt staat voor iedereen klaar. Defensie roept dan ook iedereen met (hulp)vragen op zich hier vooral te melden. Vanuit het Informatiepunt kunt u eventueel begeleid worden naar een instantie met de juiste expertise, zoals bijvoorbeeld Bedrijfsmaatschappelijk Werk Defensie (BMW).

Het Informatiepunt Chroom-6 heeft een website, e-mailadres en telefonisch loket:

- www.informatiepuntchroom6.nl
- infoc6&carc@caop.nl
- (070) 376 5476
(bereikbaar ma t/m vrij tussen 09.00 en 17.00 uur)

Ik wil graag een persoonlijk gesprek, wat moet ik doen?

U kunt altijd met iemand van Defensie in gesprek. Als u wilt zelfs bij u thuis. Zo'n gesprek kunt u aanvragen via Informatiepunt Chroom-6.

Onderzoek

Hoe zit het met het vervolgonderzoek naar CARC, hoe gaat het nu verder?

Het RIVM is bezig met onderzoek naar de stof HDI (hexamethyleen diisocyanaat). Dit is één van de ingrediënten in CARC (Chemical Agent Resistant Coating). Van HDI is bekend dat dit schadelijk voor de gezondheid kan zijn. De Paritaire Commissie heeft daarom bepaald dat het RIVM de stof HDI, en de effecten daarvan op de gezondheid op de POMS-locaties, moet onderzoeken.

De eigenschappen van HDI worden nu in kaart gebracht. Ook wordt een lijst opgesteld van ziekten die HDI kan veroorzaken. Daarna wordt voor elk van de functies op de POMS-locaties het risico op deze ziekten door blootstelling aan HDI beoordeeld. De resultaten worden eind 2019 door het RIVM aan de Paritaire Commissie aangeboden. Naar verwachting worden de resultaten in het eerste kwartaal van 2020 openbaar gemaakt. Zodra de resultaten van het onderzoek bekend zijn gaat Defensie met de vakbonden in overleg over een regeling, als daar aanleiding toe is.

Hoe zit het met andere gevaarlijke stoffen?

Het onderzoek naar de gezondheidsrisico's als gevolg van blootstelling aan chroom-6 is uitgebreid en complex en kost veel tijd. Op basis van het advies van het RIVM heeft Defensie eerder besloten een soortgelijk onderzoek op groepsniveau niet voor andere gevaarlijke stoffen uit te voeren. Hiervoor zal dan ook geen sprake zijn van een collectieve uitkeringsregeling, zoals dat in het geval van chroom-6 wel het geval is.

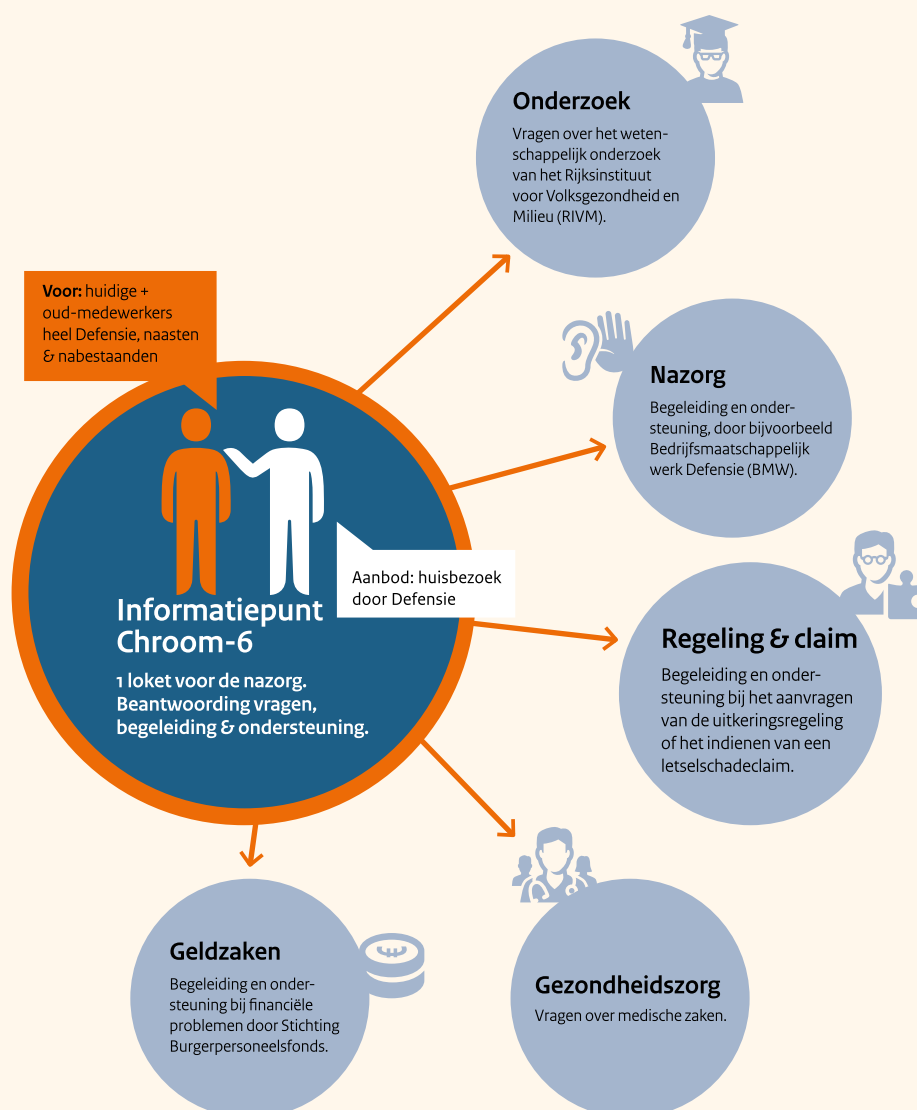
Denkt u gezondheidsklachten te hebben als gevolg van blootstelling aan gevaarlijke stoffen bij uw werkzaamheden voor Defensie? Dan kunt u hiervoor een individuele letselschade claim indienen bij Defensie Juridische Dienstverlening (Ministerie van Defensie, DOSCO/DPOD/Juridische Dienstverlening t.a.v. Afdeling claims, Postbus 90004, 3509 AA Utrecht).

(Hulp)vragen?

Het Informatiepunt Chroom-6 is hét loket voor de nazorg. Of het nou gaat om de beantwoording van vragen, begeleiding of ondersteuning, het Informatiepunt staat voor iedereen klaar. Defensie roept dan ook iedereen met (hulp)vragen op zich hier vooral te melden:

- www.informatiepuntchroom6.nl
- infoc6&carc@caop.nl
- 070 376 5476 (bereikbaar ma t/m vrij tussen 09.00 en 17.00 uur)

Het Informatiepunt Chroom-6 is ingericht door Defensie. Defensie vindt het belangrijk dat er zo min mogelijk drempels zijn voor mensen met vragen. Daarom staat het Informatiepunt onder beheer van het CAOP en is daarmee onafhankelijk. Het CAOP is een onafhankelijk kennis- en dienstencentrum op het gebied van arbeidszaken. Persoonsgegevens zijn hier in vertrouwde handen.